

Genesis 32:23-33 – in de voetsporen van Jakob 6 – Vechten met God
Bijzonderheid: Eeuwigheidszondag

- Lezing: Genesis 32:23-33

²³Het was nog nacht toen Jakob opstond en de Jabbok overstak op een doorwaadbare plaats, samen met zijn beide vrouwen, zijn twee bijvrouwen en zijn elf zonen. ²⁴Nadat hij hen over de rivier had geholpen, bracht hij ook al zijn bezittingen naar de overkant. ²⁵Maar zelf bleef hij achter, helemaal alleen, en er worstelde iemand met hem totdat de dag aanbrak. ²⁶Toen de ander zag dat hij het niet van hem kon winnen, raakte hij Jakobs heup aan, en daardoor raakte Jakobs heup tijdens die worsteling ontwricht. ²⁷Toen zei de ander: 'Laat mij gaan, het wordt al dag.' Maar Jakob zei: 'Ik laat u niet gaan tenzij u mij zegent.' ²⁸De ander vroeg: 'Hoe luidt je naam?' 'Jakob,' antwoordde hij. ²⁹Daarop zei hij: 'Voortaan zal je naam niet Jakob zijn maar Israël, want je hebt met God en mensen gestreden en je hebt gewonnen.' ³⁰Jakob vroeg: 'Zeg me toch uw naam.' Maar hij kreeg ten antwoord: 'Waarom vraag je naar mijn naam?' Toen zegende die ander hem daar. ³¹Jakob noemde die plaats Peniël, 'want,' zei hij, 'ik heb oog in oog gestaan met God en toch is mijn leven gered.' ³²Zodra hij bij Penuel was overgestoken, ging de zon over hem op. Jakob liep mank. ³³Omdat de ander hem had aangeraakt bij de spier die boven het heupgewricht ligt, eten de Israëlieten de heupspier niet, tot op de dag van vandaag.

Preek

Lieve mensen,

Eeuwigheidszondag vandaag. Misschien voel je rouw vandaag. Misschien ook rust, omdat de zorg voorbij is die je had. Maar ik kan me zo voorstellen dat, als je 's nachts eens wakker ligt. Na te denken, zoals iedereen wel eens heeft. Dat je dan nadenkt over degene die je mist. Het verdriet dat je hebt. Soms is het al lang geleden dat je iemand verloor. Maar 's nachts kan de pijn in alle hevigheid op je afkomen.

We hebben allemaal wel eens dat we wakker liggen. Dat kan door hele kleine dingen zijn. Ik heb dat bijvoorbeeld de afgelopen weken ook wel gehad. Dan werd ik rond 4 uur wakker en overviel me de gedachte of de planning wel goed zou zijn en of voor de volgende dag alles geregeld was. Je kunt wakker liggen van spanning. Voor de dag daarop. Ook leuke dingen kunnen je wakker houden. Het kan dus zomaar zijn dat je de slaap even niet kan vatten. Om wat er gebeurd is. Of om wat er te gebeuren staat.

Jakob heeft ook een onrustige nacht. Dat heeft een aantal oorzaken. Hij moet Esau weer onder ogen gaan komen. De laatste keer dat hij dicht bij Esau was heeft Jakob hem bedrogen. Zich voorgedaan als zijn broer en de zegen gestolen. Esau had wraak gezworen. En nu moet hij hem weer onder ogen komen.

Het tweede is het feit, dat Jakob weer dicht bij Betel is. Waar God aan hem verschenen was. En het land, aan de overkant van de Jordaan, het aan hem beloofde land. Het is nu onder handbereik. Zal God zijn beloften waarmaken? Het is spannend om de Jordaan over te steken. Dus Jakob heeft een onrustige nacht.

In die onrust raakt Jakob in gevecht met God. Hij moet leren loslaten. Dat is moeilijk, maar het is de enige manier. In deze preek zal ik met jullie nagaan wat dat gevecht voor ons vandaag betekent. Ook in het licht van het sterven van veel van onze broeders en zusters in dit kerkelijke jaar.

Jakob nadert het beloofde land. Zijn thuis. En dat is nogal omgeven met wat spanning. Hij neemt zijn maatregelen om Esau gunstig te stemmen. Verdeelt ook zijn familie in twee delen om eventueel voorbereid te zijn als het toch misgaat. Hij is er niet gerust op. Maar zoals we hem kennen houdt hij zo veel mogelijk de controle. Op alles voorbereid. Op alles?

Er zijn dingen waar je je niet op kunt voorbereiden. Of waar je je wel op kunt voorbereiden, maar ze gaan toch altijd anders dan je gedacht had. Neem sterven. Rob, Emmy, Gerard, Chris, Adje en John gingen ieder op hun eigen manier. De een zomaar, heel snel. De ander lag er al maanden voor klaar. Toch is er één belangrijke overeenkomst. Ze hebben allemaal rust gevonden voor die tijd. Wat was hun geheim?

Dat geheim leren we van het gevecht van Jakob. Het is ook mooi hè: hij is vlak bij de Jordaan. Pniël ligt bij een klein zijriviertje, de Jabbok, dicht bij het punt waar dat kleine riviertje in de grote uitmondt. Het gaat er om: hij is bij de Jordaan. Staat op het punt het beloofde land weer binnen te gaan. En de Jordaan, die overgang naar het beloofde land, die wordt in liederen vaak vergeleken met de dood. Je steekt de rivier over en bent op je bestemming. Het land waar het goed is. Melk en honing. Gods nabijheid. Maar die rivier, dat is nog wel een ding.

Het is een worsteling voor Jakob om daar weer te komen. Hij vecht met God. Het mooie is: vechten met God is helemaal niet verkeerd. Om te vechten met God moet je dicht bij Hem zijn. Mensen schamen zich wel eens als ze boos op God zijn. Het is er juist een teken van dat Hij je wat doet. Hij heeft iets met jou, maar jij blijktbaar ook met Hem. Jakob is die nacht misschien wel dichter bij God dan hij in tijden geweest is.

Het is een gevecht op leven en dood. Letterlijk. Figuurlijk. En Jakob verliest. Niet zomaar, God moet daarvoor Jakobs heup ontwrichten. Nee, Jakob gaf zich niet zomaar gewonnen. Heel zijn leven al speelt hij als het ware voor God. Hij manipuleert, zet de dingen en de mensen naar zijn hand. Hij wil de controle, hij wil de baas zijn over de situatie. En dat moet je kwijt. Want in relatie met God moet je uiteindelijk erkennen: God, U bent sterker. U bent groter. Ik leg mijn leven in uw hand. Controle verliezen is niet erg als je in handen van God bent.

Jakob verliest. Heup ontwricht. Hij kan niet meer op eigen benen staan. Hij moet het loslaten. Hij leert: de controle? Ik controle? Ik kan niet eens zonder hulp vooruit. Controle is in handen van God. Ik, met al mijn manipulatie, ik ben uiteindelijk maar een klein mensje. Dus Jakob moet het loslaten. Maar daarvoor klampt hij zich dus juist vast aan God. Juist nu hij verliest. Hij klampt zich vast en vraagt om een zegen. Dat is toch altijd al zijn worsteling. Hij heeft zo geprobeerd die zegen te bemachtigen. Maar nu: God is sterker. Jakob moet het wel vragen. Hij erkent zijn verlies.

En God laat dat nog extra voelen. Want Hij vraagt naar zijn naam. Hoe heet je? Wie ben je? Isaak had het ook gevraagd toen hij blind was. Toen Jakob ook de zegen wilde. Wie ben je? Pas nu, tegenover God die sterker is, pas nu is hij eerlijk: Jakob, hielienlichter, bedrieger. Als een schuldbelijdenis geeft hij antwoord. En dan geeft God hem een nieuwe naam. Israël. Vechter met God.

De motivatie tot die naamgeving is vreemd. Jakob heeft toch helemaal niet gewonnen? Hij is zelfs gewond geraakt. Voor zijn leven getekend. Lamgeslagen. Maar juist dat. Als je toegeeft dat God sterker is. Dan heb je gewonnen! Want zó werkt het bij God.

Paulus komt daar ook door schade en schande achter:

Slide: Om te verhinderen dat ik mezelf zou verheffen, werd mij een doorn in het vlees gestoken: ik word gekweld door een engel van Satan. ⁸Ik heb de Heer driemaal gesmeekt ervoor te zorgen dat hij bij me wegging. ⁹Zijn antwoord was: 'Je hebt genoeg aan mijn genade, want mijn kracht openbaart zich juist ten volle wanneer iemand zwak is.' Dus laat ik me veel liever voorstaan op mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij komt wonen. ¹⁰Daarom schep ik vreugde in mijn zwakheden, in beledigingen, nood, vervolging en ellende die ik onderga omwille van Christus. In mijn zwakheid ben ik sterk. (2 Korintiërs 12)

En ik weet wel, dat is ongelooflijk moeilijk. Het is een levenslange les. Ook niet altijd prettig om er achter te komen. Dat je toch nog controle wilt. Dat je toch te weinig vertrouwt. Dat je de dingen niet doet in vertrouwen dat God het zal zegenen, maar dat je ze doet om krampachtig jezelf overeind te houden. Ik heb het ook nog lang niet geleerd. Maar toch ... in je zwakheid sterk zijn.

Dat is het geheim geweest van het sterfbed van Rob, Emmy, Gerard, Chris, Adje en John. Als je vlak voor de Jordaan zit. Vlak bij het beloofde land. Je overziet misschien je leven. Alles waar het fout ging en het pijn deed. Je komt jezelf onder ogen. En dan weet je: als ik het van eigen kracht moet hebben. Forget it. Dat is stervensgenade. Dat je je eigen inbreng loslaat. En alles verwacht van God. Van zijn genade. Van zijn zegen.

En dat is een les die wij *nu al* meekrijgen. Om onze winst er mee te doen. Om relaxter te leren leven. Zonder krampachtigheid, zonder controledrang. Dat betekent niet dat je nooit voorzorgsmaatregelen mag nemen ofzo. Het betekent wel dat je houding daarin anders wordt. Afhankelijker, gedurfter, geruster. Niet in de kramp schieten.

Soms heb je een onrustige nacht. Dat verdriet je overmant. Of spanning. Rouw. Of juist verwachting. Ik ken een man die ook zo'n onrustige nacht had. Het was vlak voor zijn sterven. Hij lag geknield in de hof van Getsemane. Hij wilde niet. Maar Gods wil was sterker. Hij gaf zich over. Verloor zijn leven. Maar won de toekomst. Voor jou en mij. Wij kunnen gerust sterven. Wij kunnen gerust leven. Je mag het loslaten. God zal je zegenen.

Amen